

Hind 10 mrk.

EESTI LAULJATE LIIDU

MUUSIKALEHT

IV AASTAKÄIK

NR. 2 — 1927

Helilooja ja koorijuht

MIINA HERMAN

Tema kontserdi puhul 13. veebruaril.

Millal lõpeb kriis ja tuleb tervenemine?

Meie majanduslikus elus juba mõnda aastat valitsenud kriis ei ole jäänud mõjuta meie muusikaelule, vaid on ka seal esile mananud sügava ja aasta-aastalt krooniliselt suureneva kriisi, millele ei paista tulevat lõppu. Igat eelmist aastat alates oleme püüdnud hellitada lootust, et nüüd on kriis oma haripunktini jõudnud ja tulemas on tervenemine, paranemine. Ka vast möödunud 1926. aastale astusime vastu samade lootustega, olgugi, et väljavaated sellele polnud kuigi roosilised. Ent nii kui eelmistelgi aastatel, osutusid ka 1926. aastal need lootused petlikkudeks: kriis ei mõelnudki mööduda, vaid süvenes aasta kestel täie järjekindlusega. Omaaegse suure tõusu ja hoo asemel näitas meie muusikaelu möödunud aastal ainult langust ja tagasiminekut, — eriti suurel määral just meie muusikaelu keskkohas — Tallinnas. Mõne aasta eest kõrgele tasapinnale viidud „Estoonia“ orkestri sümfoonia kontserdid jäid juba eelmise hooaja algul ära, sest et need andsid „Estooniale“ väga suure puudujäägi. Orkestrit vähendati tunduvalt ja püüti sellega rahvakontsertide korraldamist jätkata. Tagajärjeks olid aga uued puudujäägid, sest rahva osavõtt kontsertidest oli väga väikene ja välistest toetustest puudujääkide katteks ei jatkunud. „Estoonia“ juhatusel ei jäänud muud üle, kui ka neile kontsertidele kriisi peale tõmmata.

Nii seisame siis 1927. aasta lävel sümfoonia muusika mõttes sama vaestena, kui kaheteistkümne aasta eest: meil pole seda olemaski. Suurte raskustega ja jõupingutustega saavutatud kõrgustelt on meid paar viimast aastat hiigla kiirusega alla tagasi paisanud, — ja viletsatena seisame meie nüüd nende riismete kõrval, pilk küsivalt tulevikku pööratud: millal laheneb kriis ja tuleb tervenemine?

Samuti ka ooperiga. Milliseid jõupingutusi on nõudnud selle ala rajamine ja arendamine! Ent orkestri, samuti ka ooperikoori äärmine vähendamine on ka selle arenemise seisma pannud, sest praegu olemasoleva orkestriga pole võimalik ühtki paremat ooperit vähegi korralikult ette kanda. Ka siin seisame nõutult küsimuse ees: millal lõpeb kriis ja tuleb paranemine?

Võiks arvata, et sümfoonia- ja rahvakontsertide ärajäämisega meie kontsertpublik otsis omale muusikalist rahuldust solistide- ja koorikontsertidest. Ent siin paljastus meie muusikalise kriisi tõeline põhjus — rahva üldine ainealine kehvus ja igapäevase leiva muredest tingitud huvilangus vaimliste eluavalduste vastu —

Itaalia lauluõpetaja Armanda degli Abbati.

Mäletavasti kutsus näitekunsti sihtkapitali valitsus sügisel „Estonia“ ooperi solistide ja koorilauljate häälte koolitamiseks Tallinna kuulsu Itaalia lauluõpetaja Armanda degli Abbati. Nüüd on Abbati juba mõnda aega meie lauljatega töötanud ja oma tööga õpilaste üldise lugupidamise osaliseks saanud. Teisipäeval, 22. skp. avaneb ka laiematel hulkadel võimalus kuulda selle kõlava nimega laulupedagoogi enese laulu. Nimelt esineb ta nimetatud päeva õhtul „Estonias“, ooperis „Trubaduur“ Azucena osas. Kuna nimetatud ettekanne on ühtlasi ka meie parima tenorilaulja Karl Otsa tuluõhtuks, siis võib õigusega märkida suurt huvi selle ettekande vastu.

kõige selgemini: ka need kontserdid ebaõnnestusid publiku vähese osavõtu tõttu pea täiesti. Ainult üksikute maailmakuulsuste (Smirnovi, C. Hanseni, Borovski) kontserdid sünnitasid siin erandi, tõmmates igal kontserdil avara „Estoonia“ kontsertsaali kuulajaid täis, et seda järgnenud oma solistide ja kooride kontsertidel seda tühjemaks jätta.

Ent mitte üksnes Tallinnas, vaid ka kõigis teistes linnades esines sama kurb nähtus: kontserdiandjatel tuli esineda pea alati ainult õudsel-tühjades saalides äärmiselt väikese kuulajaskonna ees, ja kunstnikul, kes valmistanud oma kontserdi vastu suure hoole ja armastusega, tuli sellelt lahkuda sügava pettumuse kibedusega hinges ja ohkega huulil: millal möödub kriis ja tuleb tervenemine?

Või kas ei peaks täituma meel kibedusega, kui, näiteks, koorilauljad kulutavad kuude viisi omi vabu õhtutunde lauluharjutustele, õppides huvi ja andumusega ilusaid laule ja, tahtes oma laulurõõmu edasi anda teistele — korraldavad kontserdi, kuid leiavad seal ainult õudse tühjuse eest... Kas ei tundu neile siis, just kui oleks nende aateline töö asjatult tehtud, — just kui ei vajataks ja ei hinnataks seda...

Ja sellast meeletibedust on möödunud aastal mitmed koorid valusalt tunnud, ja siis murelikult küsinud: millal möödub kriis ja tuleb paranemine?

Asi muutub veel kurvemaks, kui mõelda, et kriis reprodutseerivas muusikas mõjub halvavalt ka loovale tööle. Milleks luua sümfooniaid, ooperisi, oratooriumeid jne., kui pole orkestrid, kes need ette kannaks, teatrit, kes need lavastaks ja — publikut, kes neid kuulaks? Milleks luua laule, romansse, kui keegi neid ei kirjasta, osta ega tarvita? Paljast loomisrõõmust seda teha ei võimalda heliloojail igapäevase leiva mured, mis sunnivad neid tegema igasugust inspiratsiooni surmavat „käsitööd“. Ja nii istume meie ka siin täielikus ummikus, murelikult küsides: millal lõpeb kriis ja tuleb tervenemine?

Ent nii ei tohiks see edasi kesta. Sest nii tabab meie vaevalt tärganud muusikakultuuri varsti täielik kokkuvarisemine. Et seda ära hoida, tuleb leida abinõusid, mis teeks kiire lõpu sellele hävitavale kriisile ja võimaldaks värske õhu ligipääsu meie muusikaellu. Seltskonna eneseabist selleks ei küüni, vaid siin peab riigivalitsus abiks tulema. Esimeses järjekorras tuleks uuesti ellu kutsuda „Estoonia“ sümfoonia orkester, mis avaks tee ka meie ooperi arenemisele. Selleks tarvilised summad peaks meie valitsusel leiduma, ja leiduvad ka, kui ainult tahetakse õieti

aru saada ja vääriliselt hinnata muusikakultuuri edendamise tähtsust meie rahva vaimlise kultuuri tõstmise alal. Selle teostamine tooks uut elavust meie muusikaellu ja aitaks, kahtlemata, kergendada kriisi mõju ka teistel muusikaaladel. Loodame, et see peagi sünnib.

Joosep Haydn'i oratoorium „Loomine“.

Joosep Haydn sündis 31. märtsil 1732. aastal Rohraus, Austria küla-keses. Kaunis varakult tundis ta huvi muusika vastu. Kuue aastasena õppis ta mõne instrumendi peal ja laulmises niivõrd, et mõni aasta hiljem teda Viini koorilauljaks vastu võeti. Häälemurdmise tõttu koorist lahkudes, sai ta koha lauluõpetaja Porpora juure krasmängijaks,

Joosep Haydn.

mil ajal ta teoorias ja kunstlaulus asjatundlikku juhatust hankis. Hiljem sai ta muusikajuhi koha Eisenstadt'i vürst Esterhazy juure, kus ta 30 aastat tegutseb, luues palju helitöid, mis iseloomult kindlama kuju omavad. Peale krahvi surma asub Haydn määratud pensioniga Viini, kust ka kaks reisi Londoni teeb, juhatades seal oma helitöid, sümfooniaid. Viinis elades loob ta hulga tähtsaid töid. Ta suri 31. mail 1809. a., mõni päev peale Viini vallutamist prantslaste poolt.

Haydni teenus muusikas on sonaadi vormi arendamine ja meie aja orkestreerimise põhimõtete rajamine.

Oratoorium „Loomine“ loodi aastatel 1795—98, ajal mil Haydn Viinis asus. Teos, mille üle ta ise kirjutas, et see palju vaeva nõudis,

enne kui lõpuliku kuju omas, on toleaegetest vokaaltöödest huvitavam: tihti vaheldub soololaul kooriga, mis üht-teist imiteerivad, luues ühtlase meeoleolu kogu ettekande kestvusel. Kahtlemata võime selles oratooriumis leida ka teiste toleaegete heliloojate mõju, kuid händelilik on „Loomine“ just kooride ja aariate ühtluses, mis teatavat reformi jälgi jättis oratooriumi kompositsioonis üldse.

Oratoorium algab pikema uvertüüriga, mis kujutab maailma loomise algust, kus tundmata aja laine voolas tühjuses ja maa, mida Kõigevägevam lõi, oli tühi ja vormitu, kuidas üksikud ained selguma hakkasid, luues kindlama kuju, vahete vahel möllava tulemerde kadudes. Orkestris kuuleme peale pikemat ühist tooni dissoneerivate ja konsoneerivate akkordide vaheldusi ja üksikuid pasaasse puu- ja keelpillide rühmas ning dünaamilisi varjundeid. Selle sissejuhatusese järgneb loomise jutustus kolme ingli Rafaeli, Urieli ja Gabrieli kaudu. Peale lühikest Rafaeli recitatiivi kuuleme koorilt valguse sündi. Sõnadega „ja siis sai valgus“ annab vastava meeoleolu mashööri järgnevus peale minööri kolmkõla, kus juures trompeedid oma säravusega sisse astuvad, andes päiksepaistelise kõlavuse. Järgneb ilmaloomise jutustus, kus koor iga päeva lõpul Loojat kiidavad ja tänavad, täis rõõmu ja hõisket. Krooniks ilmaloomisele on esimeste inimeste sünd, mida kuuleme Urieli recitatiivis ja aarias. Järgneb koori stseen: nüüd lõpetud suur ilma töö“. Muinasjutulise õrna meeoleolu loob muusika järgnevas Urieli recitatiivis ja Aadama ning Eeva duettis, mida koor ja orkester saadab, ning peale lühikest recitatiivi õnnelikust paarist järgneb suur kiituse laul koorilt: „Issanda au jääb paistma igavest“, — fuuga, mis ehitatud kahekordse teema peale, kütkestades kuulajaid oma monumentaalsusega, ja mis terve oratooriumi mõjuva lõpule viib.

Esiettekandele tuli „Loomine“ a. 1798 Viinis ja mõni aasta hiljem oli ta üle Euroopa kontsertide repertuaaris. Tähelepandavam ettekanne oli Viinis a. 1814. suurte muusikaliste pidustuste ajal, kus tegelaste arv selles oratooriumis ulatas tuhandeni, neist koorilauljaid 660.

Haydni loomingust juttu tehes ei saa mainitud oratooriumi nimetamata jätta, kus meisterlikult käsitatud on orkestri, koori ja solistide muusika ühtlus tekstiga.

Ka meil Eestis on teda ettekantud ja tuleb lähemal ajal Tallinna Jaani kirikus ettekandele.

E. Lauljate Liidu liige Jaan Bergman 60-a.

Anton Kasemets.

1. veebruaril pühitses Tallinnas oma 60. sünnipäeva E. L. L. nõukogu liige ja kauaaegne väsimata muusikategelane Jaan Bergman. Bergman sündis 1867. a. Tartumaal, Äksi kihelkonnas Kuigastvere kooliõpetaja pojana. Õppis esiteks isa juures, siis Äksi kihelkonna koolis ja pärast isa surma Rakveres Lindenbergi erakoolis. 1885. a. asus Tallinna ja astus Onega polgu muusikakoori ametisse. 1892. a. sõjaväetenistusest vabanenud, õppis Tallinna realkooli juures tegutsenud kaubandusklassis ja astus järgmisel aastal ringkonnakohtu kantselei ametnikuks. 1897.—1907. a. oli Tallinna notaari V. Tuurmani juures ametnikuks ja 1907. a. kuni läinud aasta lõpuni notaar J. Linnamäe abiliseks, kuna käesoleva aasta algul nimetati iseseisvaks notaariks.

Oma otsekohese palgatöö kõrval on J. Bergman olnud väsimatult tegev seltskondlike töö mitmesugustel aladel, ja on seda veel praegu. Eriti

suured teened on tal laulu ja muusika edendamise alal läinud aastasaja lõpul ja käesoleva algul, mil ta oli 14 aasta jooksul tähtsamaks laulu- ja muusikajuhiks Tallinnas. Nimelt koondus 1893. a. rühm nooremaid tege- lasi, nende hulgas ka J. Bergman, kes sel aastal ringkonnakohtu kantse- leisse ametisse astus, tolleaegse suurema Tallinna eesti seltsi „Lootuse“ ümber ja asutasid seal näitetrupi ja laulukoori. Viimase juhatajaks valiti J. Bergman, kes seega alustas oma koorijuhi tegevust. Noorte tege- vus ei meeldinud aga vanadele „lootuslastele“, kes tahtsid rahus „klaas ölut“ juua ja „väikest mutti“ teha. Tekkisid lahkeliid, mille järeldusel

J. Bergman.

Bergman lahkus oma laulukooriga „Lootusest“ ja läks üle „Estoonia“ seltsi, mille tolleaegsed agaramad seltskonnategelased J. Linnamägi, A. Busch, A. Kraeman ja teised olid samal aastal „üle võtnud“ ja mustemaks mülkaks muutunud seisukorrast puhastanud. Siin jätkas Bergman „Loo- tuses“ alustatud tööd koori- ja muusikajuhina tervelt 12 aastat, olles selle aja jooksul ka „Estoonia“ mitmesuguste muusikaliste lavastuste juhata- jaks. Alles 1906. a., mil „Estoonias“ asutati esimene poolpalgaline näite- trupp, orkester ja laulukoor, lahkus Bergman juhataja kohalt ja tema ase- mele astus noor Otto Herman.

Lahkudes „Estoonia“ koorijuhi kohalt, ei jäänud Bergman laulu- ja muusikategevusest sugugi eemale, vaid on kuni seniajani sellele jõudu- mööda kaasa aidanud, olles mitmesuguste laulu- ja muusikaga tegutsevate seltside, muuseas ka paljude aastate jooksul „Estoonia“ seltsi juhatuse liikmeks, samuti ka südimateks koorilauljaks mitmesugustes laulukoorides, viimase kümne aasta jooksul Tallinna Meestelaulu seltsi meeskooris. Praegu on ta juba mitmendat aastat Tallinna konservatooriumi seltsi ju- hatuse esimeheks ja Eesti Lauljate Liidu nõukogu liikmeks.

Soovime väshmatule muusikasõbrale tema aupäeva puhul südamest õnne ja senise töö jätkamiseks palju jõudu.

Kontsertide ülevaade.

Brechman-Stengeli ja Petrauskase võõrusetendused „Estonias“.

Jaanuari lõpul gastrolleerisid „Estonia“ ooperis kaks külalist korraga: Läti rahvuslise ooperi sopraan Brechmann-Stengel ja Leedu riigi-ooperi tenor Petrauskas.

25. jaanuaril esinesid külalised Puccini ooperis „Tosca“, esimene nimiosas ja teine Cavaradossi osas.

Brechmann-Stengel omab suure ja kõigis registrites haruldaselt jõurikka hääle, mis aga mitte just kõige parema seade tõttu kõlab paiguti pisut kalgilt. Selle defekti tasus aga suure ülejäägiga ta temperamendiküllane ja tunderikas ettekanne, mis ühenduses väga dramaatilise mänguga tegi külalise loodud Tosca kuju mõjuvaimaks „Estonia“ laval nähtuist.

Petrauskas oli Cavaradossi osas seekord hoopis jõurikkam ja kaasakiskuvam nii laulult kui mängult, kui oma viimasel külaskäigul samas osas. Eriti kaasakiskuvalt tõi ta kuuldavale kuulsa lahkumise aaria viimases vaatuses, mida tal tuli korrata.

Mõlemil külalisel on suur ja ärateenitud edu.

Külaliste teine võõrusetendus oli 27. jaanuaril, kus tuli ettekandele Tšaikovski ooper „Padaemand“.

Brechmann-Stengeli ülisuur temperament mängus ja jõuküllus laulus vastavad Liisa osale vähem, mispärast tema loodud Liisa tundus kohati olevat nõudliku guvernante valjude reeglite järele „hea“ kasvatuses saanud aristokraatlikuks neiuks liig sügav-dramaatiline, teravjoone-line ja ülekeevalt temperamentne.

Petrauskase Herman oli sellevastu jälle õrnem. jõuvaesem, kui me oleme harjunud seda nägema. Eriti tunduv oli see viimase vaatuses sügavdramaatilises lõpuaarias, mis on Smirnovi, ja ka meie K. Otsa ettekandel jätnud alati sügavama mulje kuulajaisse. Üldse jäi mulje, et Petrauskasele, kes on lüüriline tenor, ei vasta see puhtdramaatiline osa mitte kõige paremini, olgugi, et ta oskab ka siin tarvitada oma ilusat häälematerjali küllalt suure mõjuvusega.

„Padaemanda“ ettekande järele lahkus Brechman-Stengel Tallinnast, kuna Petrauskas jäi veel üheks võõrusetenduseks Tallinna. See oli 29. jaanuaril, kus tuli ettekandele Verdi viisirikas ooper „Traviata“.

Verdi muusika suur meloodiline volavus ja lai itaalia cantileen, mille poolest on eriti tänulik Alfredo osa, vastavad paremini, kui eelmiste ooperite dramaatilised partiid Petrauskase lüürilisele häälele ja andsid talle seega hea võimaluse oma ilusa hääle paenduvust ja meeldivust täiele hiilgusele tuua. Ka lavaliselt andis ta hästi läbituntud ja sisemiselt kaasaelatud Alfredo kuju, mispärast talle osakssaanud suur menu oli täiesti ära teenitud.

Petrauskasele suurepäraseks partneriks oli Violetta osas pr. Einer, kes nii laulult kui mängult oli erakordselt heas hoos, ületades oma loomuliku mänguga ja eriti hiilgava ettekandega isegi iseennast tema varemates esinemistes samas osas. Üldse oli „Traviata“ ettekanne parimaks sellest külaliste tsüklist, jättes ka tervikuna kõige ühtlasema ja kunstiküpsema mulje. Niihästi hrä Petrauskas kui pr. Einer said ettekande lõpul elavate ja kestvate ovatsioonide osalisteks.

M. Tšerkasskaja võõrusetendused „Estonia“ ooperis.

Ooperimusika armastajatel oli võimalus veel üht külalist „Estonia“ ooperis näha: seekord end. Peterburi Maria ooperi kuulust primadonnat Maria Tšerkasskajat, kes esines 8. ja 13. skp. Tšaikovski

goperis „Padaemand“ Liisa osas. Külaline suutis oma haruldaset ilusa dramaatilise häälega ja sisemise soojusega läbiimbunud ettekandega kuulajaid täielikult kütkestada. Tema Liisa, olgugi, et kujult liig tüse, oli peensusteni läbituntud ja ilmutas suure loomulikkusega seda sisemist andumust, kuid „hea kasvatus“ läbi juurde harjutatud välist tagasihoidlikkust, millisena meie mõistame Puschkini Liisat. Külaline sai ärateenitult suure menu osaliseks, eriti kanali aarias, mille ta kandis ette haruldase ekspressiooniga ja kütkestava südamlikkusega.

Hermani osas oli K. Ots hea nii kui ikka selles osas, mis tema parimaid, kuna Arder kaldus seekord forsseerimisele ja tarvitas rohkem tavalisest glisseerivat tooniandmist, mis näib temal progresseeruvaks deffektiks saavat.

Teistest osalistest nimetaksime veel pr. Juriksoni, kes näib järjekindlalt edenevat. Rahvast oli mõlemil ettekandel rohkesti.

Miina Hermani lauluseltsi kontsert „Estoonias“.

13. skp. esines „Estoonia“ kontsertsaalis külalisena Miina Hermani nimelise lauluseltsi segakoor a capella kontserdiga, mille eeskava koosnes suuremalt osalt M. Hermani enese lauludest. Lugupeetud helilooja esinemine oma kooriga oli äratanud laialdast huvi pealinna muusikalises publikus, mida tõendas tihedalt täidetud kontsertsaal. Ja seda täie õigusega. Sest Miina Herman oli kaasa toonud hea häälematerjaliga varustatud ja hästi distsiplineeritud laulukoori, kelle ettekanne lugupeetud helilooja enese juhatusel ilmutas kaunist kõlalist puhtust ja tunderikast paenduvust. See võimaldas tervet pikka eeskava nautida ikka kasvava huvi ja menuga ja kutsus välja iga ettekande järel elavad aplodismendid. Külalistele annetati suur loorberipärg Tallinna Meestelaulu seltsilt, lillekorv Eesti Lauljate Liidult, lillekimbud E.M.O. ja Ü.E.N.Ü. Tallinna osakonna segakooridelt ja peale selle veel suur hulk lilli ja kingitusi.

Solistina esines samal kontserdil noor tenorilaulja E. L a a n e n b e c k Tartust, saades oma väikese, kuid meeldiva kõlaga lüürilise tenori häälega ja tagasihoidliku, kuid muusikalise ettekandega hea menu osaliseks.

1. sümfoonia kontsert Viljandis.

Ärkas ometi kord Viljandi omast muusikalisest apaatiast ja 23. jaanuaril võisime „Koidus“ kuulata 1. sümfoonia kontserti härra J. V a k s i juhatusel.

Kontserdi väärtuslikumaid numbreid oli Schuberti h-moll sümfoonia, mille ettekandega aga siiski täiesti rahule ei võinud jääda. Puudus koosmäng, üksikud pillide rühmad ei suhtunud küllalt hästi. Kontserdiks tehti vähe ettevalmistusi, vast see oli ka puuduliku koosmängu põhjuseid.

Kergemaid helitöid sooritas orkester paremini. Ettekandesse sidudes õrna pianissimot, tegi dirishöör eriti nauditavaks Sibeliuse „Valse triste“, kutsudes selle lõppedes publikus välja marulise aplausi.

Ka kontserdi lõppnumbri, avamängu Mozarti „Figaro pulmast“ kandis orkester ette hooga, tarvitades akkordide esiletoomiseks ohtrasti vaske ja löökriistu.

Publikut oli kontserdil üle keskmise, mis tunnistab, et Viljandis sümfoonia kontsertidel pinda on.

Jääme järgmist kontserti enam ettevalmistatuna ootama, ent võime sellegi ettekande juures juba õnnelikud olla, et Viljandi on omanud enesele enam-vähem korraliku sümfoonia orkestri.

Tänavused laulupeod ja -päevad.

Koorijuhtide instrueerimine Virumaa laulupeoks.

E. L. L. Virumaa osakonna poolt korraldati pühapäeval, 6. skp. Rakveres ühepäevane instrueerimiskursus koorijuhtidele, kes oma kooridega võtavad osa tänavu suvel Rakveres korraldatavast Virumaa laulupeost. Kursusele oli ilmunud 30 Virumaa koorijuhti, kes olid terve päeva kestel suure huvi ja püsivusega asja juures. Laulupee üldjuhid A. K a s e m e t s ja E. R o s e n b e r g andsid koorijuhtidele üksikasjalisi seletusi laulupee eeskävasse võetud laulude õppimise ja juhatamise kohta.

*Virumaa laulupee üldjuht
Ernst Rosenberg.*

Suurt abi suusõnaliste seletuste näitlikuks ja elavaks tegemiseks pakus see, et Rakvere Rahvamaja seltsi segakoor (juh. E. Rosenberg) ja Rakvere Meestelaulu seltsi meeskoor (juh. E. Mesiäinen) olid terve laulupee eeskava väga hoolikalt selgeks õppinud ja seisid terve kursuse kestel väsimatult ning tüdimatult üldjuhtide käsutuses, mis võimaldas viimastele demonstreerida kõikide laulude ettekandmist, samuti ka raskemate kohtade õpetamist näitlikult. Siin juures peab tähendama, et mõlemad ülalnimetatud koorid ilmutasid oma esinemises kõrgelt hinnatavat muusikalist küpsust, mis väikese Rakvere väikeste oludega arvestades eriti tähelepanuvääriv. Kõik see tegi kursuse töö väga elavaks, huvitavaks ja — tahaksime ka loota — viljakaks, mispärast seda kõigiti hästi kordaläinuks pidada tuleb.

Tallinna koolide laulupäev 29. mail.

Kuna koolide tegevus lõpeb tänavu 3. juunil, määrati Tallinna koolide laulupäev linna koolivalitsuse poolt 29. mai peale kindlaks. Laulupäeva noodid saadeti juba pooleaasta algul kõigile koolidele kätte, mille tõttu laulude õppimine juba igal pool käimas. Laulupäeva ühised eelproovid algavad aprilli lõpul.

Laulupäev Tapal.

Tapa seltskondlised organisatsioonid kavatsesvad eeloleval suvel Tapal laulupäeva korraldada. Sellekohaste eeltöödega on juba algust tehtud. Laulupäeva eeskavasse kavatsetakse võtta peaaesjalikult 9. üldlaulupeo laule.

Eesti-Läti ühine laulupäev Valgas.

Valga eesti ja läti seltskondlised organisatsioonid peavad vastamisi läbirääkimisi, et korraldada eesti- ja lätipoolsete linnaosade ühist Eesti-Läti laulupäeva. Seni on küsimus veel lõpuilult otsustamata.

Keila kihelkonna laulupäevale.

mis korraldatakse jaanipäeval Keilas, on seni ülesannud 9 laulukoori 275 lauljaga ja 3 pasunakoori 40 mängijaga. Koorid on praegu laulude õppimisega hoolega ametis, mis lubab loota laulupäevale kõige paremat kor-daminekut.

Tallinna kooride lähemaid kavatsusi.

Tallinna laulukoorid on praegu kõik kibedasti töös, valmistades endid eelolevatele esinemistele kodu- ja osalt ka välismail. Nii valmistab Tallinna Meestelaulu Seltsi meeskoor praegu vaimulikku eeskava, millega tahab esineda paastu ajal Kaarli kirikus. Edaspidises kavas on kooril ettenähtud ilmalik kontsert aprilli lõpul „Estonias“ ja kontserdierreis Soome, Abo linna nelipühi ajal, kus kavatsetakse anda kaks kontserti, üks vaimulik ja teine ilmalik.

Ka Estonia Muusika Osakonna segakooril on ettevalmistusel vaimulik kontsert Kaarli kirikus, mille eeskava koosneb osalt klassikalistest, osalt eesti vaimulikkudest lauludest. Sama eeskavaga kavatseb koor esineda lihavõtte ajal ka Riias vaimulikul kontserdil, kuna teisel — ilmalikul — tuleks seal ettekandele peamiselt 9. üldlaulupeo eeskavasse võetud laulud.

Ü.E.N.Ü. Tallinna osakonna segakoor valmistab ennast praegu järjekorralise kontserdi vastu, mis korraldatakse 23. märtsil „Estonia“ kontsertsaalis. Peale selle on kooril kavatsusel kontsertsõit Tartu, mida tahetakse teostada veel enne lihavõtte pühi.

Rahvaülikooli seltsi segakooril on praegu õppimisel eesti ja soome lauludest koosnev eeskava, millega tahetakse esineda 20. märtsil „Estonia“ kontsertsaalis.

Jaani kiriku segakooril on Haydni oratoorium „Loomise“ õppimine lõpule jõudmas ja see tuuakse kuuldavale juba lähemal ajal.

Kaarli lauluseltsi segakooril on praegu käsil J. Jürgensoni uue vaimuliku helitöö õppimine, millega loodetakse esineda Kaarli kirikus juba aprillis.

N. Ü. „Koidu“ segakoor on selgeks õppinud eesti lauludest koosneva eeskava ja kavatseb sellega esineda lähemal ajal Riias.

Ka l-s. „Põhjala“ segakooril on kavatsusel kontsert „Estonias“ ja siis väljasõit piiri taha.

Peale selle esinevad E.M.O. ja Ü.E.N.Ü. Tallinna segakoorid ühiselt leinaaktusel, mis korraldatakse kultuur-ajaloolise seltsi poolt 17. skp. „Estonia“ kontsertsaalis eestlaste vabaduse kaotamise 700. aastapäeva puhul.

Nii võib Tallinna laulukooride tegevuses märkida suurt hoogu, mis ei jää mõjuta meie koorilaulu tasapinna üldisele tõusule.

Kodumaa**Kroonika.****Prof. T. Lemba suurejooneline austamine.**

Prof. T. Lemba 25-a. muusikalise tegevuse mälestamiseks 30. jaanuaril „Estoonia“ kontsertsaalis korraldatud kontsert kujunes juubilarile suurejooneliseks aupäevaks, kus avarat saali tihedalt täitnud muusikasõprade ja juubilaride suure kunsti jumaldajate austavad tunded vallandusid ikka jälle esilepuhkevates tormilistes ovatsioonides ja soojades poolehoidu avaldustes. Selle austuse reaalseks kehastuseks olid soojade tervituskõnede saatel üleantud rikkalikud kingitused, auaadressid ja -pergamendid, sajad tervitustelegrammid kodu- ja välismaadest ja lõpmatu hulk lillesid, mis muutsid kontsertlava otse kirevaks lilleaiaks. Viimaste hulgas paistis eriti silma veripunaste lilledega ja samavärvi lindiga lillekorv pealkirjaga от советских почитателей.

Ka juubilar ise oli päevakohaselt hoos ja täitis oma juubelikontserdi mitmekesise ja huvitava eeskava suure ekstspressiooniga ja kütkestava sisemise soojusega ette, mis kutsus esile iga ettekandega ikka jõulisemaks kasvava aploussi ja vaimustuse.

Juubelikontserdist jäi ilus ja ülev tunne, et meie muusikalised ringid oskavad hinnata oma paremate poegade elutööd teenitud vääriisusega, tehes seda täie ja südamliku otsekoheusega, mis on igale kunstipöhlul töötajale parimaks tasuks tehtud töö eest ja suurimaks ergutuseks selle töö hoogsaks jätkamiseks.

Otto Hermann 30 a. muusika alal tegev.

13. skp. pühitses omal ajal Tallinnas väga tegev muusikamees Otto Hermann oma muusikalise tegevuse 30-a. juubelit. Neist 30 aastast on olnud viljakamad aastad 1906—1911, kus O. H. esimesena Tallinnas organiseeris asjaarmastajaid sümfoonia orkestri ja andis sellega sümfoonia kontserte Börsesaalis, Lutheri rahvamajas, Ranna-Salongis ja vanas „Estoonias“, ühtlasi ka viimases muusikajuhina toimides. Viimastel aastatel on O. H. praktil. muusikalisest tegevusest täiesti eemal seisnud ja oma jõu peamiselt heliloomisele pühendanud. Ta on loonud peale vähemate asjade rea sümfoonilisi töid, mis ta enda juhatusel „Estoonias“ ette kantud. Kahjuks puudub selles rohkearvulises loomingu, milles tundub rohkesti loomulikkum muusikalist andi, see muusikaline sügavus, mis sellastelt kapitaalsetelt töödelt nõuetav. Selle põhjuseks on tõenäoliselt O. H. poolik muusikaline ettevalmistus, sest peale K. Tüرنpult ja E. Reinekelt saadud muusikalise eelhariduse õppis ta ainult lühikest aega Peterburi konservatooriumis. O. H. on sündinud 1. detsembril 1878. a. Tartus. E.—k.

Oskar Krupp †.

12. jaanuaril suri Tallinnas omal ajal hästi tuntud klaverimängija Oskar Krupp. Kadunu sündis 18. (30.) oktoobril 1887. a. Tallinnas. Muusikalise hariduse omandas Saksamaal Sonderhauseni ja Veimari konservatooriumis, mille lõpetamise järele oli kolm aastat Riias Dorensbergi suveteatris orkestrijuhiks. Sealt kutsuti ta Tallinna saksa teatri orkestrijuhiks, millisele kohale jäi paariks aastaks. Pianistina oli omal ajal rohkesti tegev akkompaniaatorina ja omas laialdase tutvuse kui hea klaveriõpetaja. Viimastel aastatel tõmbus ta muusikalisest tegevusest tagasi ja andus äritegevusele, olles Tallinnas väikese noodikaupluse omanik.

Suure-Jaani Laulu- ja Muusikaseltsi isa surnud.

Suure-Jaanis asetati maamulda kohaliku Laulu- ja Muusikaseltsi isa Jaan Vendelin, kes mitme aastakümne jooksul on siin laulu ja muusika alal väsimatult tegev olnud.

Beethoveni 100-a. surmapäeva mälestamine Eestis.

26. märtsil s. a. täitub 100 aastat suure helilooja L. van Beethoveni surmast. Terves kultuurilmas tehakse juba pikemat aega ettevalmistusi selle päeva suurejooneliseks mälestamiseks. Ka meil ei taheta sellest päevast vaikides mööduda, vaid tahetakse seda jõukohaselt pühitseda. Nimelt korraldatakse sel puhul „Estoonias“ kaks suurt sümfoonia kontserti, kus tuleb teiste Beethoveni tööde hulgas ettekandele ka ta suurim, nimelt üheksas sümfoonia, kus koori partiid täidab E.M.O. segakoor. Kontserti juhutama on kutsutud kuulus dirigent Kuper Riias. Juhtumisel, kui viimane ei peaks saama tulla, kavatakse kutsuda mõni teine nimekas väliskülaline.

Ka Tartu orkestrantide liit kavatseb korraldada samasugust kontserti Tartus, kus tahetakse samuti ettekanda 9. sümfooniast.

A. Thomsoni laulude käsikirjad haridusministeeriumi omanduseks.

Haridusministeerium otsustas omandada meie vanemapõlve helilooja Alexander Thomsoni leselt kõik Thomsoni loodud laulud, millest enamik alles käsikirjades.

A. Lemba esinemine Põltsamaal.

6. skp. esines prof. A. Lemba Põltsamaal Lauulu- ja Muusikaseltsi „Leelo“ poolt korraldatud kontserdil klaveriettekannetega, saades tormilise menu osaliseks. Samuti sooja vastuvõtu osaliseks said ka „Leelo“ segakoori ettekanded hra Veervoldi juhatusel, millest mitmeid tuli korrrata.

Helmi Einer sõidab Lätti ja Leedusse.

„Estoonia“ ooperilaulja Helmi Einer on saanud kutsu esineda märtsikuul Läti rahvusooperis ja Leedu riigiooperis Puccini ooperi „Tosca“ nimiosas ja osa võtta samal ajal Riias korraldatavast Eesti-Läti-Leedu kontserdist, millest peale H. Eineri võtavad osa Leedu tenor Petruskas ja Läti bariton Kaktin.

Viktor Krull lahkus Eestist.

Noor tenorilaulja Viktor Krull, kes oli lühemat aega „Estoonia“ teatris hääldamisõpetajaks ja samal ajal ka mõned korrad ooperis esines, lahkus neil päevil Eestist, et Saksamaale elama asuda, kus tal olla välja-vaateid laulupedagoogiliseks tegevuseks, mis tal Eestis puudunud.

Tallinna Kaarli Lauluseltsi tegevusest.

Esmaspäeval, 7. veebruaril s. a. pidas Tallinna Kaarli Lauluselts, oma korralist aasta peakoosolekut. Selts on pühendanud end peaaesjalikult vaimulikule muusikale. On korraldatud aasta jooksul 3 vaimulikku kontserti, peale selle veel kontsert-jumalateenistusi. Koor on esinenud lauluga aastas 38 korda. Võttis osa Tartu maakonna laulupeost ja Nõmme laulupäevast. Praegu on kooril ettevalmistamisel suurem vaimulik kontsert, mille eeskavasse on võetud noore helilooja Joh. Jürgensoni helitöö. Peale selle võtab koor osa eeloleval suvel Sakalamaa IV laulupeost Viljandis.

Uude juhatusesse valiti A. Sassi, J. Sori, E. Kreimann, K. Evert ja M. Lehe endised ja A. Põlder uus. Revisjonikomisjoni T. Sabi endine, L. Kukk ja E. Preekman uued. Laulja.

Jaapani lauljanna Teiko Kiva,

kes esineb praegu suure eduga Riia ooperis, on avaldanud soovi esineda ka „Estoonia“ ooperis. Kuid kuna „Estoonia“ ooperi repertuaaris pole Puccini ooperit „Madame Butterfly“, milles lauljannal soov esineda, jääb ta külaskäik Tallinna sedapuhku ära.

Poola tenor Grushtshinski tuleb Eesti.

Nagu meie kuuleme, tuleb tuntud poola tenorilaulja Grushtshinski, kes praegu gastroleerib Skandinaavias, lähemal ajal üle Soome Eesti ja esineb külalisena „Estoonia“ ooperis.

Läti ooperi balleti külaskäik.

Märtsis külastab Läti rahvusliku ooperi balletitrupp Tallinnat ja esineb „Estoonia“ teatris balleti ettekannetega.

Riia „Sängerkreis“i“ kontsert 2. aprillil.

Riia saksa laulukoor „Sängerkreis“ annab 2. aprillil „Estoonias“ kontserdi.

N. Orloff tuleb Tallinna.

Tallinna kontsertpubliku lemmik Nikolai Orloff tuleb aprilli lõpul Tallinna kontsertreerima.

A. Virkhaus'i uus helitöö.

A. Virkhaus on lõpetanud kantaadi „Vaimude org“ orkestrile, koorile ja soolohäältele, mille tekstiks on Juhan Liivi samanimeline teos. Kantaat tuleb esiettekandele Tartu koolinoorsoo liidu korraldusel juba lähemal ajal.

E. Kultuurkapitali Helikunsti Sihtkapitali Valitsus

teatab, et uute, trükis veel ilmunuta helitööde vastuvõtmine lõpeb 1. märtsil s. a. Kõik müümiseks esitatud helitööd peavad olema puhtasti ning tindiga kirjutatud, kuna orkestritöid võib läbivaatamiseks saata ka ainult partituurina.

Sisseantavaile helitöödele olgu juure lisatud saatja täpne aadress ning töö hind. Sihtkap. Valitsuse aadress: Tallinn, Müürivahe tän. 12.

Väljamaa

Chopini nimelised pianistide võistlused Varssavis.

30. jaanuaril lõppes Varssavis rahvusvaheline pianistide võistlus, mis oli korraldatud Chopini mälestuseks. Võistlusest võttis osa üle kolmekümne pianisti mitmest rahvusest. Neist lasti jury otsusel lõpuvõistlusele neli poola ja neli vene pianisti. Võistluste lõputulemuste järel ja-gunesid auhinnad nende vahel järgmiselt: esimese auhinna ja Poola vabariigi presidendi kingituse sai Leon Oborin Venemaalt, haridusministeeriumi auhinna — Leopold Szpinalski Poolast, Varssavi linna auhinna — Rosa Etkin Poolast, Chopini nimelise konservatooriumi auhinna — Grigori Ginsburg Venemaalt, Poola raadio auhinna — Henri Sztompka Poola, audiploomid — Hostakovski ja teised. Peale selle annetati kõigile võistlejatele Chopini nimelistest võistlustest osavõtmise diplomid. Võistluskontserdid andis Varssavi raadiojaam edasi ja need olid ka Tallinnas kuuldavad.

B. Hansen Rootsi kuninglikus ooperis.

„Estoonia“ ooperi bassilaulja B. Hansen, kes läinud hooaja lõpul „Estoonias“ lahkus ja väljamaale sõitis, esineb praegu külalisena Rootsi kuninglikus ooperis Stokholmis ooperites „Faust“, „Sevilla habemeajaja“ ja „Hoffmani lood“. Eriti hea menu osaliseks on ta saanud ooperis „Faust“ Mefisto osas, milles ta esines esmakordselt 23. jaanuaril.

Klaverikunstnik Borovski Läti alamaks.

Läti valitsuse otsuse põhjal võetakse kuulus klaverikunstnik A. Borovski Läti alamusse vastu, põhjusel, et Borovski on Liibavis sündinud ja kaua aega elanud.

Läti ooper sõidab väljamaale?

Läti rahvuslik ooper on saanud Pariisi impressariolt vürst Tseretelli kutsu külaskäigu etendusteks Pariisis ja Londonis Läti algupäraste ooperitega. Kuna sellane ringreis on ühenduses väga suurte kuludega, on küsimus seni alles lõpulikult otsustamata.

Berliini Filharmoonia orkester sõidab Inglismaale.

Berliini Filharmoonia orkester, mida peetakse üheks paremaks sümfoonia orkestriks maailmas, sõidab lähemal ajal Inglismaale, kus annab oma kuulsa juhataja Vilhelm Furtvängleri juhatusel rea kontserte.

Tenno Vironi kontserdid eesti kommunistidele Venemaal.

Ettekäände alla — külastada oma naise Venemaal asuvaid omakseid (T. V. naine on venelane) — sõitis meie „heroiline“ tenor Tenno Vironi möödunud detsembri algul Tallinnast Venemaale. Nagu vahepeal saabunud Peterburis ilmuvast „Edasist“ näha, on T. V. naise sugulaste külalistest vabaks jäänud aega kasutanud kontsertide andmiseks eesti kommunistidele Moskvas ja Peterburis. Nimelt esines ta Moskvas eesti kommunistlikes klubis ja hiljem Peterburis V. Kingisepa nimelises haridusmajas, kandes mõlemil pool ette tuntud eesti laule („Kuldrannake“ jne.). „Edasi“ Moskva kirjasaatja vaimustus oli suur nii ettekandest kui ka ammu mitte kuulnud eesti lauludest, ja ta ei ole kitsi kiituste jagamisega lauljale, — Peterburi muusikarvustaja sellevastu on aga väga kuri T. V. peale, et see julgus „väikekodaanlise“ repertuaariga rüvetada V. Kingisepa nimelises rahvamajas valitsevat kommunistlikku õhku. Ta kirjutab muu seas:

„Kõik need sentimentaalsed romansid ja aariad on loodud teisele kuulajale ja teisele ümbruskonnale, kui seda on V. Kingisepa nimeline haridusmaja. Tekib küsimus, kas kunstnik tõesti nii ühiskondlises arenematu on, et Nõukogude Liitu kontserte andma sõites repertuaari valmistas, mis kusagil Rooma või Pariisi väikekodaanlises kohvimajas „hea eduga“ lauldav on.“

Sellase kurjustamise juures on loomulik, et ta vaikib Moskva kirjasaatja poolt avaldatud lootusest, et T. V. kutsutakse Moskva akadeemilise ooperi solistik. Nähtavasti ei teostunud see lootus ka tõelikkult, sest T. V. on juba Tallinnas tagasi ja jätkab siin oma endist tööd. Moskva ooperil on võimalus omale hankida „ühiskondlises arenenumaid“ lauljaid.

Pimedad muusikud.

Kölni muusika-ülikoolis peeti hiljuti huvitavaid eksame: üheksa pimedat muusikut — klaveri- ja viulimängijat ning lauljat — sooritasid kontserteeriva kunstniku õiguste saamiseks eksame kõigis vastavates muusikalistes ainetes ja on osutunud haruldast muusikalist kypust. Nii on, näiteks, pianistid hülgavalt ette kannud peale sooloonubrite ka terved klaverikontserdid orkestri saatel ja akkompaneerinud solistidele ideaalse kindlusega.

Lauljad, Eesti Lauljate Liidu liikmed, ühegi pidupäeva rõõm pole täielik, kui teil pole rinnas Lauljate Liidu rinnamärk. Maksab: hõbemärk Mk. 125.—, pronksmärk Mk. 75.—. Saadaval Lauljate Liidu büroos, Tallinnas.

XI. üldlaulupeost osavõtjad laulukoorid.

(Järg.)

Laulupeo väljakuulutamisest kuni senini on laulupeost osavõtjaks endid registreerinud järgmised koorid:

A. Segakoorid:

194) Väägvere Laulu ja Mängu S. sgk. 31 lauljaga, Tartumaalt; juh. õpet. P. Virkhaus. 195) Haaslava, „Sillaotsa“ sgk. 24 lauljaga, Tartumaalt; juh. õpet. J. Lõhmus. 196) Karksi Laulu ja Muusika S. sgk. 52 lauljaga, Pärnumaalt; juh. preester V. Allik. 197) Sõmerpalu Laulu-Mängu S. sgk. 24 lauljaga, Võrumaalt; juh. kaupm. J. Kostabi. 198) Võru õpetajate seminari sgk. 95 lauljaga, Võrust; juh. organist K. Pütsep. 199) Järvakandi Hariduse S. sgk. 30 lauljaga, Harjumaalt; juh. õpet. J. Särekõnno. 200) Viru-Jakobi sgk. 25 lauljaga, Virumaalt; juh. õpet. V. Raud. 201) Tõrma segakoor 26 lauljaga, Virumaalt! juhataja õpet. M. Kesküla. 202) Lüganuse Laulu-Muusika S. „Kalju“ sgk. 50 lauljaga, Virumaalt; juh. muusika õpet. A. Peenemaa. 203) Kullamaa Haridusseltsi sgk. Läänemaalt; juhataja talupidaja P. Malein. 204) Paistu Rahvariiduse S. sgk. 16 lauljaga, Viljandimaalt; juhataja õpet. Mary Norden. 205) Viru-Kavastu Muusika-Laulu S. sgk. 23 lauljaga, Virumaalt; juh. õpet. V. Reinberg. 206) Põltsamaa segakoor 26 lauljaga, Viljandimaalt; juh. õpet. J. Peterson. 207) Ambla Haridusseltsi sgk. 60 lauljaga, Järvamaalt; juh. õpet. J. Schmieder. 208) Lasila Haridusseltsi sgk. 18 lauljaga, Virumaalt; juhataja õpet. A. Kadarpik. 209) Pilstvere Laulu-Mängu S. sgk. Viljandimaalt; juh. õpet. P. Praks. 210) Udeva Rahvaraamatuk. S. sgk. 17 lauljaga, Järvamaalt; juhataja põllup. J. Rosenblat. 211) Uusna Haridusseltsi sgk. 24 lauljaga, Viljandimaalt; juh. põllup. J. Oja. 212) Võhma Haridusseltsi sgk. 28 lauljaga, Viljandimaalt; juh. õpet. K. Saar. 213) Wastse-Roosa algkooli sgk. 20 lauljaga, Võrumaalt; juh. õpet. T. Pettai. 214) Kloostri Haridusseltsi „Side“ sgk. 40 lauljaga, Harjumaalt; juh. põllupidaja V. Õunroos. 215) Tallinna õpetajate seminari sgk. 143 lauljaga, Tallinnast; juh. muusika õpet. J. Helila. 216) Võnnu Laulu-Mängu S. „Lõoke“ sgk. 16 lauljaga, Tartumaalt; juh. õpet. J. Kala. 217) Saksi segakoor 24 lauljaga, Virumaalt; juh. õpet. G. Raimtal. 218) Kohtla segakoor „Kevad“ 35 lauljaga, Virumaalt, juh. õpet. K. Ernits. 219) Kaagvere Lugemisingi sgk. 32 lauljaga, Võrumaalt; juh. õpet. J. Kolk. 220) Varbevere Rahvaraamatukogu S. sgk. 19 lauljaga, Tartumaalt; juh. põllup. A. Saar. 221) Kaarli Noorte Haridus- ja Kunstiringi „Astra“ sgk. 20 lauljaga, Viljandimaalt; juh. kons. õpil. Ida Ilus. 222) Tartu Peetri 2. pihtkonna kirikukoor 43 lauljaga, Tartust; juh. õpet. J. Kärt. 223) Abja-Paluoja Haridusselts „Idee“ 32 lauljaga, Pärnumaalt; juh. õpetajad S. Hunt ja P. Nõmm. 224) Karskusselts „Edasi“ sgk. 18 lauljaga, Tartumaalt; juh. postiametnik J. Brücker. 225) Emmaste Noorsoo Edendamisseltsi sgk. 32 lauljaga, Hiiumaalt; juh. õpet. J. Sooster. 226) Kirna Raamatukogu S. sgk. 26 lauljaga, Järvamaalt; juh. õpet. E. Praks. 227) Saue-Jõgisoo Haridusseltsi sgk. 40 lauljaga, Harjumaalt; juh. õpet. R. Soone. 228) Kudina Põllumeeste S. sgk. 24 lauljaga, Tartumaalt; juh. õpet. H. Vadi. 229) Karskusselts „Karskuse Sõbra“ sgk. 50 lauljaga, Tartust; juh. muusika õpet. E. Laanebek.

Väljaandja: Eesti Lauljate Liit. — Vastutav toimetaja: Anton Kasemets. Toimetuse ja talituse aadress: Tallinn, Müürivahe 16. Telefon 1-82.

A/S. „Ühiselu“ trükk, Tallinn, Pikk t. 42.